MISCELLANEA.

1/ Uniechowski Franciszek,Nayiaśnieyszy Królu!/B.m.dr.i r./-K nlb.4.-
2/ Małachowski Jacek,Podziękowanie za pieczęć mnieyszą Koronną r. 1782.-/B.m.dr.i r./-K nlb.2.-E_{XXII}Str.69/70.-
3/ Propozycye od tronu na seym r.1782./B.m.dr.i r./-K nlb.2.-
4/ Propozycye od tronu na seym r.1778./B.m.dr.i r./-K nlb.2.-
5/ Grotthus Wilhelm Ernest,Replika przeciw Xięciu Kurlandzkiemu. Przydatek do repliki./B.m.dr.i r./-Str.14.-
6/ Kurzeniecki Ignacy,Mowa na sessyi seymowey r.1775./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
7/ Jerzmanowski Franciszek,Mowa na sessyi seymowey r.1775./B.m.dr. i r./-K nlb.1.-E_{XVIII}Str.535.-
8/ Szwykowski Michał,Mowa w izbie senatorskiey r.1782,Warszawa, w druk.P.Dufour.-Str.3.-
9/ Jeleński Gedeon,Mowa w senacie r.1782,Warszawa,w druk.P.Dufour. K nlb.2.-E_{XVIII}Str.525.-
10/ Branicki Franciszek Ksawery,Mowa na sessyi seymowey r.1775. /B.m.dr.i r./-K nlb.2.-E_{XIII}Str.316.-
11/ Tyszkiewicz Honory,Mowa na sessyi seymowey r.1780.-K nlb.1.-
12/ Młodziejowski Andrzej X.,Mowa r,1775.K nlb.2.-E_{XXII}Str.458.-
13/ Swidziński M.,Mowa na seymie r.1776.Warszawa 1776,w druk.P.Dufour.-K nlb.2.-
14/ Pac Michał,My stany duchowne y świeckie r.1770.K nlb.1.-E_{XXIV} Str.6.-
15/ Thomagnini Jean,Pourquoi les legislateurs,Lignica 1734,chez la veuve de Jean Christophle Waetzoldt,K nlb.6.-
16/ Skirmunt Adam,Mowa na seymie r.1775..K nlb.2.-E_{XXVIII}Str.178.-
17/ Slaski,Głos na sessyi dn.17.paźdz./1782/-K nlb.2.-
18/ Tomaszewski,Głos w izbie senatorskiey,Warszawa,w druk.P.Dufour, K nlb.1.-
19/ Sapieha Franciszek Ksawery,Głos r.1780,Warszawa w druk.PDufour, K nlb.3.-E_{XXVII}Str.91.-
20/ Czetwertyński Michał Alexander,Głos na seymie r.1775.-K nlb.2.-
21/ Szymański Stanisław,Odezwa w odpowiedzi na zaczepkę Łuskinie. /B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
22/ Łobarzewski Ignacy,Projekt-rezolucya./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
23/ Projekt do prawa ustanawiaiący sąd centralny/B.m.dr.i r./K nlb.2.-
24/ Projekt traktatu(tłómaczenie)-K nlb.4.-
25/ List./B.m.dr.i r./-Str.1.-
26/ Potocki Stanisław Kostka,Projekt.Deklaracya./B.m.dr.i r./K nlb.1.-
27/ Służewski Józef,Projekt./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
28/ Gołyński Łukasz,Projekt instrukcyi WW.i UU./B.m.dr.i r./-K nlb.2.-E_{XVII}Str.228.-
29/ Rzewuski Seweryn,Discours 1776r./B.m.dr.i r./-K nlb.2.-
30/ Sievers Jan Jakub,Nota do seymu w Grodnie 1793r./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-E_{XXVIII}Str.81.-
31/ Skarszewski W.L.,Kommissya likwidacyyna./B.m.dr.i r./-K nlb.2.-
32/ Projekt do ustanowienia Banku krajowego./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
33/ Sługocka Katarzyna,Nota z r.1778,Warszawa,w druk.P.Dufour,Knlb.2.
34/ Sułkowski Antoni i Plater Kazimierz,Nota./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
35/ Nota odpowiednia na notę Sieversa i Buchholtza z r.1793.K nlb.1.-
36/ Jaśnie oświeceni Panowie Bracia!/B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
37/Kreczetnikow Michał,Manifest r.1793.K nlb.2.-E_{XX}Str.251.-
38/ /Maj Trzeci/,Marszałkowie Narodowi-porządek obrządku 3 Maja 1792. K nlb.5.-E_{XXII}Str.38.-
39/ Sejmiki.Proiekt seymików./B.m.dr.i r./-K nlb.6.-E_{XXVII}Str.356.-

40/ Straż.Proiekt od deputacyi seymowey.K nlb.4.-E$_{XXIX}$Str.328.-
41/ Actum in curia regia Varsaviensi 1775./B.m.dr.i r./-K nlb.3.-
42/ Actum in castro Lublinensi 1792./B.m.dr.i r./-K nlb.2.-
43/ Actum in curia regia Varsawiensi 1780./B.m.dr.i r./-K nlb.2.-
44/ Potocki Stanisław Szczęsny Marszałek,Manifest z r.1792.K nlb.1.-
45/ Rada Patryotyczna.Conseil patriotique,Warszawa,w druk.P.Dufour, Str.23.-
46/ Rada Nieustaiąca.Ustanowienie./B.m.dr.i r./-K nlb.10.-
47/ Ustanowienie urzędu generalnego dyrektora mennic./B.m.dr.i r./-Str.1.-
48/ Radziwiłłowie,Utwierdzenie summ./B.m.dr.i r./-Str.1.-
49/ Ponowienie praw zbytki tamuiących./B.m.dr.i r./-Str.1.-
50/ Rezolucya na interess Skarbu Koronnego./B.m.dr.i r./-Str.1.-
51/ Katarzyna II,Deklaracya./B.m.dr.i r./-K nlb.2.-
52/ Deklaracja o Kommissyi Skarbowey W.X.Litewskiego.K nlb.1.-E$_{XV}$ Str.118.-
53/ Deklaracja o pensyi W.Podskarbiego Nadwornego koronnego.Str.1.-
54/ Zniesienie kwarty starostwa Krakowskiego./B.m.dr.i r./-Str.1.-
55/ Ubezpieczenie kraiu od zarazy powietrza./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
56/ Miasta nasze królewskie wolne.-K nlb.5.-E$_{XXII}$Str.329.-
57/ Miasta królewskie mnieyszey klassy./B.m.dr.i r./-Str.1.-
58/ /Schultz Karol II/,Pozwolenie kupna./B.m.dr.i r./-Str.1.-E$_{XXVII}$ Str.299.-
59/ Projekt względem dóbr Januszewic./B.m.dr.i r./-Str.1.-
60/ Zamiana funduszu do kasztelanii Ciechowskiey należącego.-K nlb.1.-
61/ Warunek współ-dziedzicom Czyżewa./Czyżew/./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
62/ Warunek bezpieczeństwa dekretów./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
63/ Zaświadczenie czynności Rady Nieustaiącey./B.m.dr.i r./-Str.1.-
64/ Konsenza./B.m.dr.i r./-Str.1.-
65/ Powiększenie Biblioteki Publiczney./B.m.dr.i r./-Str.1.-
66/ Wdzięczność sukcessorom Załuskich za bibliotekę.-K nlb.1.-
67/ Wypis z ksiąg ziemiańskich r.1793./B.m.dr.i r./-Str,1.-
68/ Indemnizacya Macieiowi Sołtykowi./B.m.dr.i r./-Str.1.-
69/ Approbacya Funduszu./B.m.dr.i r./-Str.1.-
70/ Stan XX.Missyonarzów./B.m.dr.i r./-K nlb.1.-
71/ Zabezpieczenie funduszu kościoła Rosochackiego./B.m.dr.i r./-Str.1.-
72/ Szpitale w Koronie y W.X.Lit./B.m.dr.i r./-Str.1.-
73/ Góry Olkuskie./B.m.dr.i r./-K nlb.1-E$_{XVII}$Str.265.-

Czynności Seymu w Latach ostatnich

REPLIKA

Z Strony Ur. Wilhelma Ernesta GROTTHUS Powoda,

PRZECIWKO

J. W. Xięciu Kurlandzkiemu.

JEst rzeczą niewątpliwą, że Ur. Grotthuza Akcya, iest ufundowana na Testamencie Dziada Jego Roku 1730. d. 7. Miesiąca Października sporządzonym, względem windykacyi Dobr większych i mnieyszych Schwiten, i Leparna, który ten Testament tym mocnieyszy za sobą ciągnie dowod, że Testamenta w Xięstwie Kurlandzkim, względem Dobr nawet czynione, są rowney mocy, iak i Urzędowe Tranzakcye, a tym bardziey, że ten Testament, zamyka w sobie dyspozycyą, względem Dobr, których oyciec Ur. Aktora nie nabył, lecz są dawno profectitia z Domu Grothuzow, a tak przystało, żeby w teyże Familii Grothuzow, i daley konserwowane były, do czego się i ten Testament przyłożył, iako do Dobr z Familii Grothuzow pochodzących.

Z tego zaś Testamentu, iest widoczno, że nie mogły być od Familii, Dobra te alienowane, bo są tego Testamentu słowa iasne: = "Filius meus natu major illa habeat, occupet & possideat, eum in finem, ut hæc bona, semper Familiæ, & nomini tali modo conserventur, quà de causa neque meo natu majori, neque natu minori Filio, unquam ullum jus erit, ista bona debitis onerandi, multó minus, eadem dividendi, opignorandi, locandi, aut ullo prætextu alienandi. " =

Którego Testamentu, nie było, i nie masz racyi, w Aktach Publicznych oblatowania, bo względem materyi teraźnieyszey, zamyka w sobie fidei commissum, w którym zważa się wola Testatora, ale nie żadna solenność Prawna, iak uczy Prawo pospolite " Apud Perez: lib. 6. tit. 42. de fidei commissis fol: 382. N. 2. = Verba quæ fidei commissum inducunt, precaria sunt, non directa, perinde & ea verba quæ conjecturam aliquam præbent voluntatis, inducere fidei commissum, verius est, cum traditum sit, in fidei commissis, solam voluntatem, non solennitatem, aut verba spectari = i na innym mieyscu tamże, N. 7. = Si de forma quæras, secundum quam fidei commissum relinqui debeat, sciendum est, nullam requiri solennitatem, sed relinqui posse in epistola, vel libello, vel sine scriptura, imo etiam nutu. = A to dla tego, że fidei commissi, natura iest = ultima quædam voluntas, qua hæreditas datur instituto, sub fide restituendi substituto, iak to fidei commissum definiuie Prawo pospolite, apud Johan Gotlib Heynec, elementorum Juris Civilis lib. 2. tit. 23. de fidei commissariis hæreditatibus §. 659. fol. 313. =

A

Więc nie pomaga racya z ſtrony J. W. Xięcia przytoczona, że to ieſt Teſtament między Dziećmi, a przeto wiąże Dzieci, ale nie trzeciego.

Bo ponieważ ten Teſtament ma w ſobie fidei commiſſum, czyli Jus conjunctæ manus, a Prawo Kurlandzkie §. 186. dyſponuie, iż na takie Dobra, ani długow zaciągać, nie godzi ſię, pod przepadkiem onychże, więc tym bardziey nie godzi ſię i kupować, pod nieważnością kupna, bo ieſt rzecz daleko więkſza, przedawać, i kupować, niż długi zaciągać, a conſequenter dyſpozycya Teſtamentowa fidei commiſſo, czyli Prawu conjunctæ manus Dobra te poddaiąca, wiąże i J. W. Xięcia, bo ma za ſobą powagę Prawa Xięſtwa Kurlandzkiego, in verbis = "Habentes cum aliis, Jus conjunctæ manus, ſine voluntate eorum, quibus hic nexus debetur, Bona ære alieno onerare non debent, ſi enim ſine liberis deceſſerint, & Bona ad conjunctæ manus ſocios pervenerint, debita, quæ ſine ſcitu, & ſine conſenſu eorum, contracta fuerint, perſolvere non tenebuntur. ="

I dla tego, gdy te Dobra fidei commiſſo, czyli conjunctæ manui, były poddane, nie mogły iuż być przedane 1735. die 5. 9bris, iak ieſt Kontrakt przedażny, czyli raczey 1736 die 24. Junii, iak ieſt ſama przedaż, bo teraźnieyſzy Aktor, iuż był na świecie, gdyż ſię Roku 1735. die 16. Menſis Maii urodził, na których przedaż, ani zezwolił Aktor teraźnieyſzy, ani mogł zezwolić, będąc w ow czas dziecięciem, Oyciec zaś iego, nie mogł ich przedawać, bo nie były w mocy iego abſolutney, lecz tylko były fidei, iego commiſſa, i pro Prole Maſcula deſtynowane, które dopieroby ſię były mogły przenoſić na drugą linią, brata młodſzego także ſexus maſculi, gdyby Oyciec Aktora nie miał Syna tegoż Aktora, podług dyſpozycyi Teſtamentowey in verbis: = "Si vero dilecto Filio meo natu maximo ſine Prole maſcula moriendum eſſet, volo, ut Filius meus natu minimus Erneſtus Joannes de Grothus, iſta Bona pro eodem pretio, pro quo Filius meus natu major illa habuit, occupet, & poſſideat, eum in finem, ut hæc Bona, ſemper Familiæ, & nomini, tali modo conſervarentur." =

To więc ieſt, co do oſoby Oyca, ktoren nie mogł przedawać, ale rownie i Oyciec J. W. Xięcia nie mogł kupować, bo gdy nie było w mocy Oyca Aktora przedawać, toć od takiego, który nie mogł przedawać, nie można było nabywać, gdyż tu ſzło o trzeciego, to ieſt de Sexu maſculo, iakim ieſt Aktor teraźnieyſzy, Oyciec zaś Aktora, był ſzczegulnie uſufructuarius, obowiązanym będąc Dobra te, iako profectitia, zachować, i dotrzymać Sexui maſculo.

Wprawdzie J. W. Xiążę chcąc uyść ab actione Ur. Grothuza, mowi, iż ten Teſtament go nie wiąże, bo nie ieſt Publicznym, a ztąd nie wiedział de fidei commiſſo, iak ſą ſłowa Piſma, z ſtro-

ny JW. Xiążęcia teraz wydanego, in verbis " = albowiem wiedzia-
„ wſzy Oyciec Xiążęcia Jmci o takim teſtamencie nigdy do kupie-
„ nia Dobr takowych nie byłby przychodził. = „

Lecz przeświadczą dowody tegoż JW. Xiążęcia, że i o Teſtamencie wiedział, i wiedzieć był obligowany o nim, i o wyrazach iego fidei commiſſi.

1mo. W Piśmie teraźnieyſzym wyznaie, ſtrona, że wiedział J.
„ W. Xiążę o Teſtamencie iak ſą ſłowa Piſma = " miał tę oſtro-
„ żność Oyciec dziſieyſzego JW. Xiążęcia Kurlandzkiego, kupu-
„ iąc te Dobra, nayściśley o Teſtamencie dowiadywać ſię rozka-
„ zał, aby z niego, mogł mieć pewność kupna. „ =

2do. Wiedział, bo takie ſą ſłowa w Liście JW. Xiążęcia, die 1. 9bris 1735. do Ur: A Medem Plenipotenta ſwego piſanym, in verbis = „Quia vero pro certo dicitur Teſtamentum Paternum extare, *legat: Liſt ſub No 1mo.*

3tio. Wiedział to, i w ſamey przedaży 24. Junii 1736. ieſt o nim wzmianka. *leg. przedaż Nro 2. fol: 18.*

4to. Wiedział, bo ieſt także o nim wzmianka, w kwitach Sioſtr Ur: Agnieſzki Julianny Elſenowy, die 24. Junii 1731. danym, a d. 28. Junii 1731. Roku ad Acta Judicii *1mæ.* Inſtantiæ podanym, ſub lit: B. fol: 1. i z drugiego kwitu Ur: Bolſzfingowey Roku 1735. die 24. Junii danym, a równie ad Acta Judicii Mitavien: die 7. Junii 1735. podanym, *Lit: K. fol: 4.*

5to. Wiedział, i z trzeciego kwitu Ur: Butbergowey Sioſtry Oyca Ur. Aktora, die 24. Junii 1736. danym, w których obydwoch poznieyſzych kwitach, nawet dzień i rok tego, Teſtamentu to ieſt 7. 8bris 1730. ieſt wyrażony *Lit: L. fol: 10. które kwity legantur.*

6to. Wiedział i z Tranzakcyi Oyca Ur: Aktora z Bratem ſwym Ur: Janem Grothuzem zawartey pierwſzey, 24. *Junij 1732.* a do Akt Mitawſkich die 26. ejusd: Anni & menſis podaney, równie z drugiey 1734. 24. Junii uczynioney, a do Akt publicznych die 7. Julii 1735. podaney, nie mniey, z trzeciey die 26. Menſis Junii, 1734. zawartey a die 7. Menſis Julii, także ad Acta Judicii Mitavien: podaney, wiedział mówię, że Teſtament był na świecie, i ieſt do tych czas, przeto gdy o tym Teſtamencie mówiły Akta publiczne, więc tym ſamym, ſtał ſię tenże Teſtament publicznym.

7mo. Nadto ten Teſtament po śmierci Oyca Aktora został ſię w ręku Ur: Finck de Finkenſzteyn iednego z pomiędzy Opiekunow, przez ten Teſtament Córkom Teſtatora, a Sioſtrom Oyca Aktora przydanych, któren dał go legalizować, Sekretarzowi Sądu

Mitawſkiego, w ow czas iak *producitur ta legalizacya*, a więc będąc w ręku Oſoby publiczney, to ieſt Sekretarza Sądowego, i przez niego zaſtawſzy legalizowanym, ſtał ſię znowu publicznym, pomimo dowiedzioney iuż iego publiczności, przez tyle tranzakcyi Urzędowych, które go wſpominaią, i na mocy onego, działy ponaſtępowały.

Te więc ſą dowody, które przekonywaią JW. Xiążęcia, że wiedział Oyciec iegoż o Teſtamencie, bo nie może być większe przekonanie, iak liſt Xiążęcy przyznaiący, że wie o tym Teſtamencie, i Akta publiczne.

In ſpecie zaś, co do treści tego Teſtamentu, iż wiedział Oyciec JW. Xiążęcia że ten Teſtament względem Dobr quæſtionis, zamyka w ſobie fidei commiſſum, a nie zaś jus prothomiſeos, na to ſkłada ſię tranzakcya publiczna, to ieſt kwit Ur: Elſenowey d. 24. Junii 1731. datowany, a do Akt Mitawſkich die 28. ejusd: Menſis & Anni podany, leg: lit: B. fol: 1. o którey wiedział, lub wiedzieć powinien, bo to ieſt tranzakcya publiczna.

Lecz od tey niewiadomości żąda JW. Xiążę bydź uwolnionym, na mocy Tranzakcyi Braterſkich, względem Dobr Schwiten zawartych, iakoby jus prothomiſeos, Bratu młodſzemu Ur: Erneſtowi ſanowi ſłużyło, iak ieſt w tranzakcyach ſub literis C. D. E. F. i iak też JW. Xiążę w ſwym liście do Ur: A Medem piſanym, ſub Nro *1mo* położonym wyraża, ale to ieſt falſa Enuncyatywa, bo wyraźnie ieſt w Teſtamencie piſane Prawo fidei commiſſi, a nie juris prothomiſeos, i dla tego Oyciec JW. Xiążęcia, wiedząc, albo obligowanym wiedzieć, o Enuncyatywie tego Teſtamentu uczynioney przez Sioſtrę, tych Braci robiących między ſobą tranzakcye, która wprzód na trzy lata powiedziała w Aktach, że Teſtament zamyka w ſobie fidei Commiſſum, zgoła, wiedząc o Teſtamencie, z tylu tranzakcyi, nie powinien był wierzyć Enuncyatywie Braci między ſobą czyniących tranzakcye, lecz powinien był ſam Teſtament zobaczyć, i co w nim zamyka ſię, przeyrzeć, a ile ieſzcze będąc preſtrzeżony de fidei Commiſſo przez tranzakcyą Urzędową Sioſtry Urodzonych Grothuzow w Roku 1731.

A gdy Oyciec JW. Xiążęcia nie doſtrzegł ſię, uwierzył raczey Enuncyatywie Braci między ſobą czyniących, że ieſt jus prothomiſeos, niżeli tranzakcyi Sioſtry, która mówiła, że ieſt fidei commiſſum, wiedząc o Teſtamencie, nie kazał dać go ſobie do przeczytania, więc ſam ſobie winien, za co ſię nie doſtrzegł, bo tym Teſtamentem, nie tylko Oyciec Aktora był conſtrictus, by nieprzedawał, ale też i każdy trzeci, by niekupował, ponieważ dla familii, te Dobra deſtynowane, i dla tego ta przedaż ieſt nieważna podług Praw Kurlandzkich §. 98. " Emere & vendere omnes pro-
" miſcue poſſunt qui liberam, non definitam adſtrictamq; rerum ſua-

rum

rum facultatem habent, która facultas i z iedney y z drugiey ſtrony była conſtricta, i dla tego Oyciec JW. Xiążęcia, nim kupował, powinien ſię był doſtrzec, a nawet i po kupnie mogł ſię doſtrzec w ſześciu dniach, aby odebrał ſwoie prætium, iak mówi Prawo „ Kurlandzkie §. 148. Rem vitioſam emens, intrà ſex dies eam „ Judicis Definitione redimere vel retinere tenebitur. =

A ieżeli Oyciec Aktora w tym Culpam popełnił, że nieoświadczył iakie ſą defecta w tey przedaży, a to podług Prawa Kurlandzkiego §. 100. Venditor rei venditæ defectus omnes bona fide pa„ tefacere, nihilq; eorum omnium celare debet, quæ ſi emptor ab „ Initio agnoviſſet, rem emere nunquam attentaſſet, = i podług §. „ 101. = quod ſi venditor vitiorum quidquam celaverit emptorem, „ rem venditam recipiet, & prætium reſtituet. =

Lecz równie ieſt i Culpa Oyca JW. Xiążęcia, za co ſię nie poſtrzegł, za co wierzył Enuncyatywie Braci, a czemu raczey tego Teſtamentu, na którym vis & baſis zaſadzała ſię, nie czytał, i nie kazał ſobie podać, czemu raczey do niego nieprzyłożył ſtaranności, i nieobligował Oyca Aktora, aby go widział i czytał, kiedy względem Enuncyatywy iego contrariè i contradictorie Braci i Sioſtry były Enunciativæ, a ieżelić Sioſtry Enunciativa JW. Xiącia przeſtrzegała, a w Aktach publicznych będąca, że w tym Teſtamencie ieſt fidei Commiſſum, i ieżelić JW. Xiążę z tylu dowodow wiedział o bytności Teſtamentu, toć nie cięſzka rzecz była dla pewności, czy mógł kupić, kazać ſobie podać ten Teſtament, a więc ieſt in culpa Oyciec JW. Xiążęcia, który ſpuſzczaiąc ſię na Enuncyatywę Braci, nie kazał ſobie podać tego Dokumentu, o którym powiedali, i nieprzeyrzał ſię czyli ich enuncyatywa, czyli raczey ich Sioſtry, zgadza ſię cum enunciato Teſtamento.

Ani to ochrania JW. Xiążęcia, że tak Oyciec Aktora, iako y Brat iego młodſzy Erneſt Jan, niechcieli tego Teſtamentu mieć co do rozrządzenia juri fidei Commiſſi podległym, lecz juri Prothomiſéòs, bo ztąd żaden nie ieſt Argument przeciw Ur: Aktorowi, gdyby bowiem rzecz ta od nich ſzczegulnie dwoch zawiſła, więc podług woli ſwey mogliby odmienić, lecz kiedy Teſtament ten, nie dla nich ſzczegulnie był napiſany, ale propter ſæxum maſculum Brata ſtarſzego, a znowu gdyby nie było płci męſkiey Brata ſtarſzego, to dla teyże Brata młodſzego, więc gdyby y dzieſięć razy chcieli przemieniać ten Teſtament, nie było to w ich mocy, bo ſię tyczyło trzeciego, to ieſt ſexum maſculum, a iaki ſexus maſculus iuż był na świecie w Oſobie Aktora, Oycu bowiem, a ieſzcze in bonis profectitiis wolno było tak dyſponować, ale nie dzieciom odmieniać, a to na mocy Prawa Statutowego Kurlandzkiego. §. 162. In verbis = Teſtamentum Patris inter liberes conditum & manu Patris integrè ſcriptum ſervandum erit. =

Którego nie było przyczyny tłómaczenia in jus prothomiseos, bo są iasne onegoż słowa, że w nim nie iest jus prothomiseos, ale jus fidei commissum, czyli conjunctæ manus; In verbis = Filius meus, natu maximus, Hermanus Fridericus Grothus, me mortuô, omnia bona Schwitensia occupabit &c. Si verò dicto Filio meo natu maximo sine prole mascula moriendum esset, volo ut Filius meus natu minimus Ernestus Joannes de Grothus possideat eum in finem, ut hæc bona semper familiæ & nomini tali modô conservarentur. Qua de causa, neq; meo natu majori, neq; natu minori Filio unquam ullum jus erit, ista bona debitis onerandi, multò minùs eadem dividendi, opignorandi, locandi, aut ullo prætextu alienandi.

Więc z tych dowodów pokazuie się, że Oyciec JW. Xiążęcia nie mogł nabywać tych Dobr przeciw obmowie tego Testamentu, a ile w R. 1736. die 24. Junii, kiedy iuż był na świecie sexus masculus, to iest powod teraźnieyszy, iako iuż die 16. Maii 1735. Roku urodzony.

Ani to nie pomaga że ten Testament cały nie iest pisany ręką Dziada Ur: Aktora, bo zamiast tego każda karta, i z iedney i z drugiey strony tego Testamentu, iest podpisana własną ręką tegoż Dziada Aktora, więc æquiparatur pisaniu per extensum własną ręką, co iest ustawiczną praktyką w Kurlandyi, i gdy papier i z iedney i z drugiey strony będzie podpisany przez kogo, iuż tym samym censetur, iakby per extensum własną ręką cały papier zapisał.

A nareszcie tey Excepcyi nie może zażywać JW. Xiążę bo ani Manifestu żadnego niemasz względem tey Excepcyi, ani terminu o uchylenie iego.

Ani tu nie iest zdrada Publici, iak strona mniema, iżby wiara publiczna szwankowała, gdyby do utaionego Dokumentu kto czynił. Bo to iest prawdą, żeby było szkodą publici, iżby kto do utaionego czynił dowodu, ale przypadek taki w ninieyszey nie zachodzi sprawie, bo o tym Testamencie wiedział Oyciec JW. Xiążęcia, iak się przeświadcza i z Listow własnych, i z tylu autentycznych Tranzakcyi, wiedział o enuncyatywie, że w Dobrach Switeńskich iest fidei commissum, czyli conjunctæ manûs, ba tak Siosta Oyca Aktora w kwicie publicznym względem tych Dobr wyraziła.

Nareszcie gdyby nie było żadney w Aktach publicznych wiadomości o treści tego Testamentu, czyli on mówi de fidei Commisso, lub nie, względem tych Dobr więc JW. Xiążę wiedząc o nim, a wiedząc tak, że iest na przeszkodzie do kupna, czemu dla upewnienia się, nie żądał dostateczney wiadomości, co to iest za przeszkoda w nim zamknięta?

Więc nie ieſt zdrada tu Publici in caſu, ale ieſt culpa Oyca JW. Xiążęcia, z którey winy cała ſię rwie tranzakcya kupna i przedaży.

Lecz mówi ſtrona, tey przedaży żaden z Konſukceſsorow nie kontradykował, & reſpondetur; bo nie było przyczyny, nikt bowiem nie miał przyzwoitości, tylko ſexus maſculus Oyca A. która, aże ieſt Aktor ten ſexus maſculus, dla tego teraźnieyſza dzieie ſię kontradykcya. Lecz mówi ſtrona, to było przynaymniey wcześnie tę czynić kontradycyą, aby podczas konkurſu po Oycu Aktora działanym, mógł mieć repetycyą JW. Xiążę danych za te Dobra pieniędzy.

Lecz równaż zagadnienia odpowiedź ieſt przeciw ſtrone J. W. Xiążęcia, wſzakże konkurs dopiero ſkończył ſię roku 1769, a Manifeſta względem nieważności tey przedaży zaraz zaczęły ſię od roku 1762. die 21. Junii, i czynione były w Aktach Xiążęcych, *1mæ* Inſtantiæ Mitavien: i kontynuowane rok w rok aż do roku 1779. więc wiedząc JW. Xiążę o nich, wcześnie mógł i powinien był upatrywać funduſzu powrócenia Summ ſobie, za Dobra danych, było to bowiem raczey upatrywać takiego beſpieczeńſtwa obowiązkiem ſtrony JW. Xiążęcia, ale nie Aktora, któren nie ieſt w Ewikcyi za Oyca ſwego, gdyż te Dobra nie windykuie z Oyca, których nie nabył, lecz z Dziada który ie propter ſexum maſculum na zawſze deſtynował. Y dla tego podług Prawa Statutowego Kurlandzkiego, nie był i nie ieſt w ewikcyi §. 144. = nec maritus pro Uxore, nec Pater pro Filio, nec Frater pro Fratre, & viceverſa, nec Uxor pro marito, nec Filius pro Patre tenebitur niſi in Communione Patrum verſentur, aut alter alterius hæreditatem adierit. A chociaż mowi ſtrona, że Aktor po konkurſie nawet ſkończonym wziął reſztuiące 1140. Talerow albertynow, lecz na to dowodu niepokazuie, ſą to bowiem tylko Memoryały, by Matce i Sioſtrom to reſiduum oddane było, ale kwitu żadnego na odebranie ſtrona nie pokazuie, i gdyby ſtrona pokazała kwit, to podług Memoryału tegoż za nie więcey Aktor odpowiadałby, tylko za wieleby wziął, i to względem Dobr Altautz, z którychby wziął, a te były Oycowſkie, a to podług prækuſtodycyi w Memoryale do JW. Xiążęcia podanym wyrażoney. *legantur ſtrony Dokumenta.*

Zgoła Ur. Aktor nie ieſt winien trzymać Tranzakcyi Oyca, bo nie ex re Oyca windykuie tey Subſtancyi, ale ex re Teſtamentu Dziadowſkiego, która Subſtancya nie była Oyca, tylko mu fidei commiſſa, i Aktor względem tey Subſtancyi nie ieſt Dziedzicem z Oſoby Oyca, ale ex beneficio Legis, więc też nie będąc względem tych Dobr po Oycu Dziedzicem, nie ściąga żadnym Prawem na ſiebie ewikcyi.

Lecz J. W. Xiążę nie ma krzywdy, że oddaiąc Dobra, nieodbierze pretium za nie danego, bo dosyć sobie iuż bonifikował daną Oycu Aktora summę 160000. Złotych Albertynow, które czynią 53333. Talerow Albertynow, a bonifikował Prowentem po 5945. Talerow Albertynow, co rocznie więc od summy Kapitulney po 11. od sta mianym, któren Prowent po sześć rachuiąc od sta, powinienby wypadać od summy Kapitalney 297287. Złotych Albertynow, a że Oyciec J. W. Xięcia dał za te Dobra 160000. Złotych Albertynow, więc względem Prowentu tych Dobr nad dane 160000. Złotych Albertynow, ieszcze się może lokować summa 137250. Złotych Albertynow, i tak J. W. Xiążę i od swoich 160000. Złotych Albertynow, miał dotąd po 6. od sta Procent, i od tych 137250. których nie dał, a wszelako od nich Prowentu miał corocznie 8235. Złotych Albertynow przez co temi Prowentami zbytkuiącemi dobrze iuż sobie nadgrodził prætium 160000. Złotych Albertynow.

Nareszcie ponieważ te Dobra zawsze w Familii Grothusow zostawać się powinny, i względem Sexus Masculi, dane są Oycu Aktora w summie 75000. Złotych Albertynow, i w takieyże summie i bratu młodszemu miały być dane, gdyby nie stało Sexus masculi Oyca Aktora, chociaż ie Dziad Aktora podług Działu 1702. wziął w 120000. Złotych Albertynow, nieunikałby Aktor powrocić J. W. Xięciu 75000. Złotych Albertynow, że w takiey summie Sexus masculus posiadać ie powinien, byleby J. W. Xiążę oddał Prowenta zbywaiące od 75000. Złotych Albertynow, a to od Roku 1762. kiedy iest Lis contestata przez Manifesta, i stał się sui juris Ur. Aktor.

Co zaś do preskrypcyi do którey udaie się strona J. W. Xięcia, że tyle lat posiadaiąc, nie ma iuż przyzwoitości Aktor upominania się.

R. Ponieważ z źrzodła samego dowiedziono iest, że J. W. Xiążę źle posiada, bo wiedząc o Testamencie, i wiedzieć obligowanym będąc tak z niego, iako też i z Tranzakcyi Siostry Oyca Aktora de fidei commisso w tych Dobrach, a wszelako kupił, więc Possessya iego iest malâ fide, a w takich Possessyach preskrypcya nie idzie, podług Prawa Statutowego Kurlandzkiego. §. 152. = neque bona dotalia Uxoris, neque Pignori data, aut cum pacto reluendi vendita præscribuntur, quod malæ fidei Possessor rem alienam ad se non pertinentem usurpans, nullô tempore præscribat, nec etiam fructus perceptos suos faciat. =

A do tego nie mogł czynić, in continenti Ur. Aktor, bo był małoletni, potym był za Granicą na naukach, i dopiero za daniem sobie znać 1ma Mensis Maii 1761. przyiechał przed Bożym Narodzeniem, do Oyczyzny tegoż Roku, więc będąc i w mało-

letno-

letności i zagranicą, nie mogł czynić, a nie mogąc, Preſkrypcya mu nie ſzkodzi, iak ſą ſłowa Prawa Statutowego Kurlandzkiego §. 157. = " Præſcriptio autem non currit contra Pupillos, item con„ tra agere non valentes. „ =

Nareſzcie wſzak przeciw tey Preſkrypcyi, zaraz przyiechawſzy Aktor do Kraiu, w poł Roku powziąwſzy wiadomość o takiey przedaży, bo przeciw Teſtamentowi Dziada ſwego, zaraz czynił Manifeſta, a to od Roku 1762. aż do czaſu zaczętego Proceſſu 1779. które Manifeſta przerwały wſzelką Preſkrypcyą, bo ſię ſtała res litigioſa, a to na mocy Prawa Statutowego Kurlandzkiego §. 154. in verbis: = " Præſcriptio interrumpitur ſi „ Poſſeſſio ſit litigioſa ac ſi Poſſeſſor de mala fide, & quod inju„ ſte poſſideat compellatus fuerit. = „ toż ſamo mowi i Statut Kor: 1347. vol. 1. fol. 19. o którym w Indukcie, i takie Manifeſta, podług praktyki w Kurlandyi, używane iuż, przeſzkadzaią preſkrypcyi, że ſię nią bronić niemożna.

Nakoniec do preſkrypcyi należy bona fides, juſtus titulus, & res præſcribendi, nie ieſt bona fides, bo Teſtament iey nie daie, bo choćby była w początku, to ſię potym ſtała mala, gdy Manifeſta poczynione, nie ieſt juſtus titulus, bo go Oyciec Aktora nadawać nie mogł, nie maiąc mocy, nie ieſt res præſcribendi, bo cudza, więc preſkrypcyą bronić ſię nie można.

A tym bardziey, nie może ſię J. W. Xiążę bronić Judicatum Haudryngowſkim, na przeſzłey kadencyi zapadłym, gdyż to Judicatum od teraźnieyſzego przypadku, bardzo ieſt dalekie, bo tam była bona fides in poſſidendo, powtore, że przyiechawſzy do Oyczyzny raz zrobił Manifeſt 1762. a drugi dopiero zrobił w lat dwa, item że trzeci Manifeſt zrobił w lat połtora, item że w dwoch Manifeſtach poźnieyſzych żadney nie uczynił wzmianki o pierwſzych, i dla tego preſkrypcya. Daley tam Sprawa in jure Prothomiſeos, a tu ieſt caſus diverſus, bo ieſt Sprawa fidei commiſſi, i preſkrypcya żadna nie zapadła, gdyż wpoł Roku zaraz po powrocie do Oyczyzny, Aktor uczynił Manifeſt, i onże co rok dnia iednego, ani godziny nie uchybiaiąc zawſze odnawiał, a ieżeli do tych Manifeſtow zaraz nie pozywał, bo go Prawo do tego nieobowięzuie, gdyż Aktor kiedy chce, to czyni, doſyć zaś ieſt, że iuż przez te Manifeſta zrobił rem litigioſam, i owſzem J. W. Xięciu należało, aby nie cierpiał rem litigioſam, pozwać o ſkaſſowanie tych Manifeſtow, a gdy nie pozywał, więc cierpiał rem litigioſam, cierpiąc zaś, preſkrypcyą zaſłaniać ſię nie może.

Nareſzcie udawanie ſię z ſtrony J. W. Xięcia, że czynił dobrze Ur. Aktorowi, będącemu bez ſubſtancyi Oyca, a teraz pozywaiąc,

niewdzięcznością się wypłaca, nie czyni nic do Sprawy. Bo ieźli tak było, za to Ur. Aktor J. W. Xięciu naywinnieysze czyni podziękowanie, lecz za złe tego mu poczytać nie może, iż dochodzi swego, wszak nim pozywał, udawał się Aktor do J. W. Xięcia, aby nie był o niewdzięczność pomawiany, tym bardziey w sprawiedliwości Xiążęcey zaufany, im Dziadoska dyspozycya polecona była Xiążęcey protekcyi, że zaś losem to padło, iż te Dobra dostały się J. W. Xięciu, który dla tego to niechciał dać protekcyi Dziadowskiey dyspozycyi, więc nie raczy J. W. Xiążę, poparcia przeciw niemu Sprawy, poczytywać za złe, którą przy tylu dowodach oddaie Sprawiedliwości i protekcyi W. K. Mci P. N. M. a to na mocy Testamentu Dziada swego w słowach: = " Supremumque horum Ducatuum Magistratum humillime rogo, ut eam secundum omnia ejus contenta in pleno suo vigore conservare velit. „ =

PRZYDATEK DO REPLIKI

Ur. GROTTHUZA, na nowe obiekcye w Replice J. W. Xiążęcia Kurlandzkiego uczynione.

ISTOTA DOWODU NA TYM.

ZE Jus fidei commissi, albo conjunctæ manus, czyli iak strona w Polskim używaniu rozumi, Ordynacya, wszystko to iest iedno, consequenter, że to fidei commissum, czyli conjunctam manum, albo iak strona mowi, Ordynacyą, Dziad Ur. Aktora, w Dobrach Schwiteńskich, mogł uczynić.

Przed Rokiem 1562. którego Pacta subjectionis Xięstwa Kurlandzkiego zapadły, wszystkie Dobra w tymże Xięstwie sytuowane były lenne, i tylko przez Familią męską, mogły bydź possydowane.

Dopiero to Privilegium Nobilitatis 1561. moc nadało Szlachcie Kurlandzkiey, dysponować Dobrami, iak im się podoba, maiąc już w nich Prawo Dziedzictwa, a nie Feudi.

Ztąd poszła wolność dysponowania Dziedzictwem, ex Testamento vel ab intestato juxta formulam Regimis 1617. §. 161. in verbis: = " Defertur hæreditas, vel ex Testamento, vel ab intestato. ,, =

Ztąd poszło Jus fideicommissi, czyli Conjunctæ manus, podług tegoż Prawa, Formulæ Regiminis §. 185. in verbis = ,, Per Adoptionem, licet Nobilibus Familiis Jus conjunctæ manus facere, vel cúm Agnatis, Cognatisve vel etiam cúm Aliis.

Ztąd poszło Jus Prothomiseos, a to podług tegoż Prawa §. 187. in verbis: = " Jus quoque Prothomiseos debetur iis, quibus jus con-
,, junctæ manus competit, si scilicet intra Annum à die scientiæ re-
,, tractum instituerint, & pretium quod alius revera numeraverit,
,, refuderint. ,, =

Ztąd nareszczie poszło Jus repræsentationis, a to także z mocy tegoż samego Prawa, formulæ Regiminis §. 188, in verbis: = " Jus
,, repræsentationis inter Collaterales, ultra fratrum filios, aut filias,
,, non servabitur. ,, =

To zaś wszystko według ducha często rzeczonego Prawa formulæ Regiminis działo się, aby Familia męska utrzymywała się, i zawsze w niey było nomen repræsentativum, i dla tego, czego u nas w Polszcze nie ma, w Kurlandyi iest, Jus primogenituræ, i primogenitus posiadać Dobra powinien, według Statutu Kurlandzkiego §. 169. in verbis = " Nec Jus primogenituræ in Bonis primogenito adimere,
,, & in secundo aut tertio genitos transferre potuerit, nisi ex gravi, &
,, justa causa infirmitatis, vel magni defectus primogeniti. ,, =

Tudzież podług §. 179. = " Curiæ autem in eam divisionem
,, non computabuntur, sed primogenito cedent, qui & ipse bona im-
,, mobilia retinere, & Fratribus ac Sororibus, de suis portionibus sa-
,, tisfacere debet. ,, =

Nie ieſtże to więc rzecz iasna, że w Xięstwie Kurlandzkim, ma mieysce Ordynacya, czy fidei commissum? wszak nie może bydź nic iaśnieyszego nad to, kiedy a primogenito, nie można oddalać Dziedzictwa, na secundo albo tertio genitum, chyba ex justa causa infirmi-

tatis, albo magni defectus primogeniti, dla którey nie mogłby mieć, naſtępnego po ſobie ſexum maſculum.

Więc daleko zapędziła ſię ſtrona, kiedy z iedney Sprawy, chciała mieć præjudicatum na wſzyſtkie Familie Xięſtwa Kurlandzkiego, teraz i na potym będące, i uczynić præjudicium Prawu Kardynalnemu tegoż Xięſtwa, wmawiaiąc, że Szlachta Kurlandzka nie może dla Familii czynić Ordynacyi, czyli Jus conjunctæ manus, albo fidei commiſſi, ktorey to wſzyſtko wolno, podług Prawa Kardynalnego Statuwego.

A lubo z powyżey cytowanego Prawa, iaſno ieſt, że w Obywatelach Xięſtwa Kurlandzkiego, datur Jus primogenituræ, conſequenter Ordynacyi, lecz żeby ieſzcze dobitniey dowieść, ſłużące tym Obywatelom Xięſtwa Kurlandzkiego Prawo fidei commiſſi, albo zwyczaiem Polſkim Ordynacyi, na to dowod taki.

Primo. Przypuſzcza ſtrona, bo przeczyć nie może, że Obywatelom Xięſtwa Kurlandzkiego, ſłuży Prawo conjunctæ manus, a to podług Prawa formulæ Regiminis §. 185. in verbis: = " Per adoptio-
„ nem licet Nobilibus Familiis Jus conjunctæ manus facere, vel cum
„ agnatis cognatiſve vel etiam cum aliis. „ =

Secundo. Przypuſzcza rownie ſtrona, że Juris fidei commiſſi ieſt natura, iż ani zaſtawiać, ani zaciągać długow, ani przedawać Dobra tego nie można, które fidei commiſſo ieſt poddane, przyznaie zaś to ſtrona, w piśmie ſwoim, in ſtatu cauſæ, in verbis: = " Prawo bowiem
„ fidei commiſſi tak ścieśnia poſiadaiącego Dobra; że go tylko czyni
„ użytkuiącym, lecz ani zaſtawić, ani zaciągać długi, ani ſprzedać
„ mogącym. „ =

Jakoż taka ieſt natura fidei commiſſi podług definicyi iego, przez Prawo poſpolite in verbis: = " Ultima quædam voluntas, quâ hære-
„ ditas datur inſtituto, ſub fide reſtituendi ſubſtituto. „ =

A ieżelić Juris conjunctæ manus, podług Prawa Statutowego Kurlandzkiego, natura ieſt, że Dobra Juri conjunctæ manus poddane, nie mogą bydź przedawane, zaſtawiane, ani długami obciążane, podług §. 186. in verbis: = " Habentes cum aliis Jus conjunctæ manus
„ ſine voluntate eorum, quibus is nexus debetur, bona ære alieno o-
„ nerare non debent, ſi enim ſine liberis deceſserint, & bona ad con-
„ junctæ manus ſocios pervenerint, debita quæ ſine ſcitu & conſenſu
„ eorum, contracta fuerint, perſolvere non tenebuntur. „ =

A taż ſama natura ieſt fidei commiſſi, co i conjunctæ manus, tak podług definicyi, i wyznania ſtrony in ſtatu cauſæ, iako i podług definicyi, w Prawie poſpolitym opiſaney L. 3. 2. & 3. h. t. apud Perez: in Prælect: in 12. lib: Cod: Juſtin: lib. 6. tit. 43. Nr. 7. fol: 387. in verbis: = " Conſequens eſt quod non poſſit hæres rem legatam, neque
„ etiam reſtitutioni ſubjectam, alienare aut diminuere, quod ſi aliena-
„ verit, poterit fidei commiſsarius, rem alienam vindicare, tanquam
„ ſuam; non tamen adverſus hæredem, sed quemcunque Poſseſ-
„ ſorem. „ =

Rzeczą ieſt przeto dziwną, iż ſtrona J. W. Xięcia położywſzy in ſtatu cauſæ, definicią fidei commiſſi, na co i ſtrona Ur. Grothuza na mocy Prawa poſpolitego zgadza ſię, nie położywſzy w Replice ſwoiey definicyi conjunctæ manus, uſiłuie koniecznie wmawiać, że co innego ieſt, Jus conjunctæ manus, a co innego Jus fidei commiſſi.

Gdy zaś econverſo ſtrona Ur. Grothuza ex elementis Juris, (bo to iedno znaczy, i do iednego końca dąży,) dowodzi, że ieſt iedno, Jus conjunctæ manus, czyli fidei commiſsum, albo podług poſpolitego Polſkiego brzmienia, Ordynacya, więc nadaremnie nową w Replice poddaną, a à ſtatu cauſæ daleko odległą impreſsyą uczynioną, ſtan Sprawy odmienić, i in confuſione Sąd zoſtawić uſiłowała.

Tak zaś dowiodłſzy, że Jus fidei commiſſi, i Jus conjunctæ manus iedno znaczy, a wyraźnie Jus conjunctæ manus, ſtanowienia Obywatelom Xięſtwa Kurlandzkiego, ex Formula Regiminis ſłuży, a wolno hæreditatem, albo ex Teſtamento, albo ab inteſtato deferre, więc Teſtament Dziada Ur. Aktora maiący Jus conjunctæ manus, czyli fidei commiſſi, ieſt i był na przeſzkodzie nabywania Dobr Schwiteńſkich J. W. Xiążęciu.

O którym, że wiedział, i wiedzieć był powinnym, nie ponawia ſię to, co ieſt dobitnie dowiedziono w Replice Ur. Grothuza, do którey ſtrona tegoż Ur. Grothuza na wſzelkie zarzuty z ſtrony J. W. Xięcia, ma ſię relative.

Jako i do Enunciatywy Ur. Elſenowy, ſioſtry Oyca Ur. Aktora, która wyraża, że Teſtament względem Dobr Schwiteńſkich, nie inaczey tylko de Jure fidei commiſſi wymienia.

A ieżeli ſtrona mowi, że ta ſioſtra w ſwym kwicie, niezażywa ſłowa fidei commiſſi, ale Bonorum Avitorum, to też ſtronę o przeciwność, i złe tłomaczenie przeświadcza, oryginał Niemiecki, tegoż kwitu, wyrażaiącego iaśnie fidei commiſsum.

Na Tranzakcye braterſkie, które nazwały, iż ſię zamyka w Teſtamencie Jus Prothomiſeos, odpowiedziało ſię w Replice Ur. Aktora, to tylko ſię tu dodaie, że Teſtament Dziada Ur. Aktora, nayprzod zamykał w ſobie Jus fidei commiſſi, gdyby Oyciec Aktora miał ſexum maſculum, a potym dopiero dla ſyna młodſzego Jus Prothomiſeos, gdyby niebyło płci męſkiey ſyna ſtarſzego, więc i Jus Prothomiſeos, ſalvatur, ale daleko, gdyby nie było płci męſkiey ſyna ſtarſzego, i ſalvatur primo Jus fidei commiſſi, czyli conjunctæ manus, w bliſkości dla tego, że ieſt ſexus maſculus, ſyna ſtarſzego w oſobie Aktora.

I dla tego braterſkie Tranzakcye nie ſzkodzą w przypadku teraźnieyſzym, płci męſkiey ſyna ſtarſzego, gdyż z nich poznać ſię daie, że Oyciec Aktora chciał ſię uprowidować nawet na płeć niewieścią, którąby muſiała poſtradać Dobr Schwiteńſkich, w przypadku nie bycia płci męſkiey.

A gdy duo vincula więcey wiążą, niż iedne, i tak w oſobie Aktora ieſt Jus fidei commiſsum, czyli conjunctæ manus, z powodu Teſtamentu Dziadowſkiego, ieſt i Jus Prothomiſeos, z powodu zrzeczenia ſię ſtryia iego, na oſobę Oyca. Więc raczey ſłuży Prawo Ur. Aktorowi do odebrania Dobr Schwitteńſkich, niżeli J. W. Xięciu, który z mocy Prawa Kurlandzkiego, nie ieſt mocen dziedziczyć tych Dobr, a których gdyby i cała Familia Grothuzow zrzekła ſię, ieden Aktor przy nich obſtaiąc, utracić nie może, bo taż Familia nie miała do nich Prawa, i gdyby miała, ieden z Familii ieſt legitimus contradictor, a to na mocy Prawa poſpolitego L. 11. h. t. L. 14. § 9. ff. de edit: L. cum Pater §. libertis ff. de Leg: apud Perez: in Prælect: in 12. lib. Cod. Juſtin. lib. 6. tit. 42. Nr. 25. & fol. 385. in verbis: = " Dico

„ omnium, quia si vel unus eorum superest, qui non consenserit, non „ tenet alienatio, ne quidem pro ulla parte, sed eamille solus, in totum „ potest revocare, quia omnium aliorum Jus in unius illius personam, „ velut jure quodam accrescendi contractum, collectumque est. „ =

A Aktor na tę przedaż nie zezwolił, i zezwolić dotąd niechce, bo chce Familii swoiey podług Dziadowskiey dyspozycyi Dobra te utrzymać, i Potomkom swoim oneż zostawić, co mu i Prawo pospolite, i municypalne Xięstwa Kurlandzkiego pozwala, i Testament Dziadowski do tego go obowiązuie.

Nad tą obiekcyą zaś Ur. Aktor nie zabawia się, iż Oyciec Aktora musiał te Dobra przedać, bo był długami do 62000. Złotych Albertynow przyciśniony.

Bo nie były także długi, któreby ciążyły Oyca Aktora, aż do wyzucia iego z Possessyi Dobr. Item miał Oyciec Aktora dostarczający Fundusz na zapłacenie posagow siostr, kiedy wziął Dobra w 75000. Złotych Albertynach, idque w Roku 1730. którego pretium Dobr accrescerat. A Oyciec Oyca Aktora w Roku 1702. którego pretium Dobr decrescerat, wziął ie był w 120000. Zł: Albert:

Et in reliquo w tey okoliczności pretii Bonorum, strona Ur. Grothuza ma się relative do Repliki swoiey.

Jako też i względem tylekroć ponawianey z strony J. W. Xiążęcia Preskripcyi.